

ภาพรวมของกรอบการประชุมที่เกี่ยวข้องกับกองการสังคม

กองการสังคม (Social Division) เป็นหน่วยงานภายใต้กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับงานด้านสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมในกรอบองค์การสหประชาชาติ

๒. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศ

๓. ประสานงานด้านความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

๔. ดำเนินงานและประสานงานด้านปัญหาข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

๕. ศึกษา ติดตาม และวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

๖. ปฏิบัติงานร่วมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กองการสังคมจึงมีภารกิจในการประชุมที่สำคัญในกรอบสหประชาชาติ เพื่อดำเนินภารกิจในข้างต้นดังต่อไปนี้

๑. การประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (HRC)

การประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) เป็นการประชุมเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและวิกฤตที่กระทบกับสิทธิมนุษยชน รวมถึงการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ ๓ ครั้งในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม และเดือนกันยายน-ตุลาคม โดยมีระยะเวลาอย่างน้อย ๑๐ สัปดาห์ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย (๑) ผู้แทนจากประเทศสมาชิกทั้ง ๔๗ ประเทศที่ได้รับการเลือกตั้งโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ซึ่งจะดำรงตำแหน่งวาระละ ๓ ปีก่อนการเลือกตั้งใหม่ทุกปี รวมถึง (๒) ผู้แทนประเทศสังเกตการณ์ และ (๓) ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การประชุมสมัยพิเศษยังสามารถจัดตั้งโดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน เมื่อประเทศสมาชิกหนึ่งในสามร้องขอ เพื่อหารือและแก้ไขสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงและสถานการณ์ฉุกเฉินได้ตลอดเวลา

ก่อนการประชุม คณะผู้แทนไทยต้องศึกษาเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาและข้อยุติการเจรจาหารือจากเอกสารผลลัพธ์การประชุมตั้งแต่สมัยที่ผ่านมาจนถึงสมัยที่กำลังจะเกิดขึ้น พิจารณาท่าทีของไทยที่มีต่อประเด็นที่เกี่ยวข้อง

รวมถึงจัดทำร่างถ้อยแถลง (Statement) ที่จะนำไปกล่าวในการประชุมตามวาระที่ไทยมีความสนใจหรือควรให้ความสำคัญ

การประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จะเริ่มต้นด้วยสัปดาห์ผู้นำ (High Level Week) ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ซึ่งผู้นำระดับสูงของไทยจะเป็นผู้แทนประเทศเข้าร่วมการประชุม ส่วนการประชุมใหญ่ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม และเดือนกันยายน-ตุลาคม ประกอบด้วยผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูต อนุครเจนีวา โดยอาจมีการส่งคณะผู้แทนไทยจากกรุงเทพฯ ไปด้วยในบางสมัยการประชุม โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสม งบประมาณ และประเด็นข้อมติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในช่วงการประชุมต่างๆจะมีการเสนอข้อมติเป็นจำนวนมาก โดยประมาณ ๒๕-๓๐ ข้อมติ และอาจเป็นข้อมติที่มีการยื่นต่อเนื่องในหลายสมัยการประชุมด้วย

ในการประชุมใหญ่ อาจมีการนำเสนอประเด็นที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทหลัก คือ (๑) การนำเสนอตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยจะเป็นการเจรจาหรือเกี่ยวกับประเด็นต่างๆที่ครอบคลุมและมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศ เช่น ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของเยาวชน สตรี รวมถึงผู้โยกย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ และภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการอ้างอิงจากอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และ (๒) การนำเสนอประเด็นที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ

คณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมการประชุมมีบทบาทหน้าที่ในการแสดงจุดยืนและท่าทีของไทยในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือเกี่ยวกับวิธีแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง และลงคะแนนข้อมติ ซึ่งอาจมีการอุปถัมภ์ข้อมติ โดยประเทศที่ต้องการผลักดันสถานการณ์หรือประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ร่างข้อมติ และส่งให้กับประเทศอื่นๆ เพื่อถามความสนใจ หากข้อมติเกี่ยวกับสถานการณ์หรือประเด็นดังกล่าวมีการลงนามสนับสนุนจากหลายประเทศก็จะสามารถกล่าวถ้อยแถลงร่วมกัน เพื่อช่วยกันผลักดันกับประเทศอื่นๆต่อไป

นอกเหนือจากการประชุมผู้นำประเทศระดับสูงในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม และการประชุมใหญ่ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม และเดือนกันยายน-ตุลาคมแล้ว ก็อาจมีการจัดกิจกรรมคู่ขนาน (Side Event) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น บทบาทของผู้หญิงในกีฬา และการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ

๒. การประชุมกระบวนการบาหลี่ (Bali Process)

การประชุมกระบวนการบาหลี่ (Bali Process) เป็นเวทีปรึกษาหารือระดับภูมิภาคโดยสมัครใจและไม่มีผลผูกพัน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการลักลอบขนคน การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องเป็นพหุรั่มระดับภูมิภาค เพื่อสนับสนุนความร่วมมือ การสนทนา และการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการจัดขึ้น ๒ รูปแบบหลัก ได้แก่ (๑) การประชุมระดับรัฐมนตรีที่จัดขึ้นทุกๆ ๒ ปี และ (๒) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสที่จัดขึ้นอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ก่อนการประชุมระดับรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเตรียมการหารือรายละเอียดก่อนการประชุมหลัก

โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย (๑) ผู้แทนจากประเทศสมาชิกทั้ง ๔๕ ประเทศ (๒) ผู้แทนองค์กรสมาชิก ๔ องค์กร (๓) ผู้แทนประเทศผู้สังเกตการณ์ ๑๘ ประเทศ และ (๔) ผู้แทนองค์กรผู้สังเกตการณ์ ๙ องค์กร

ก่อนการประชุม คณะผู้แทนไทยต้องมีการเตรียมตัวจากการศึกษาข้อมูลและการดำเนินการต่างๆ ทั้งในการประชุมสมัยที่ผ่านมาจนถึงสมัยที่กำลังจะเกิดขึ้น พิจารณาและติดตามการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และประเด็นที่อยากรนำเสนอหรือผลักดันในการประชุม

ในระหว่างช่วงการประชุม ผู้แทนไทยมีหน้าที่หลัก คือ แสดงท่าทีของประเทศต่อประเด็นต่างๆ และลงคะแนนเสียงเพื่อรับรองข้อมติ นอกจากนี้ ผู้แทนไทยก็ยังมียุทธศาสตร์สำคัญในการเน้นย้ำจุดยืนของประเทศไทย ผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศ และแสดงพัฒนาการของไทยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือแนวปฏิบัติต่างๆกับประเทศสมาชิกอื่นๆเกี่ยวกับความท้าทายที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาทางป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของประเทศ

๓. การประชุมคณะกรรมการบริหารของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่ง

สหประชาชาติ (UNHCR Executive Committee)

การประชุมคณะกรรมการบริหารของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) เป็นการประชุมเพื่อทบทวนและเห็นชอบแผนงานโครงการงบประมาณประจำปี รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือ ค้ำครอง และแสวงหาทางออกสำหรับผู้โยกย้ายถิ่นฐานกลุ่มต่าง ๆ เช่น ผู้ลี้ภัย ผู้พลัดถิ่น บุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งการประชุมนี้จัดขึ้นในเดือนตุลาคมของทุกปี โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย (๑) ผู้แทนจากประเทศสมาชิก ๑๐๗ ประเทศ (๒) ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศกว่า ๑๔๓ องค์การ รวมถึง (๓) ผู้แทนภาคส่วน และ (๔) ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานสภามั่นคงแห่งชาติ

๔. การประชุมกรอบความริเริ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพโลก (FPGH)

การประชุมกรอบความริเริ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพโลก (Foreign Policy and Global Health Initiative: FPGH) เป็นการประชุมเพื่อหารือเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการทูตสาธารณสุขและเสนอแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงการผลักดันการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความรู้ด้านสุขภาพในระดับโลก เพื่อเป็นแนวทางสุขภาพเชิงรุก เชิงป้องกัน และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้ระบบสาธารณสุข การประชุม FPGH มักจัดขึ้น

ในช่วงการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (UNGA) โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนระดับสูงจาก ๗ ประเทศสมาชิก

ก่อนการประชุม ผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศจะมีการพูดคุยหารือกับผู้แทนจากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อจัดทำร่างวาระที่จะนำเสนอในการประชุม คณะผู้แทนไทยก็ต้องมีการเตรียมตัวผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มท่าทีของประเทศต่างๆ ทั้ง ๗ ประเทศสมาชิก และประเทศรัฐภาคีสหประชาชาติ รวมถึงนำท่าทีของประเทศเหล่านั้นมาพิจารณาเกี่ยวกับร่างข้อมติว่าควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมในส่วนไหน เพื่อให้ทุกประเทศเห็นชอบต่อผลลัพธ์การเจรจา นอกจากนี้ สมัยที่ไทยจะเป็นประธานในการประชุม ก็จะต้องมีการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับธีมและแนวคิดที่จะนำเสนอในการประชุม โดยผลักดันและเน้นย้ำถึงความสำคัญและเกื้อกูลกันระหว่างประเด็นสุขภาพหรือสาธารณสุขและนโยบายการต่างประเทศ ซึ่งจะส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล การประสานงานและความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะช่วยลดและป้องกันโรคต่างๆ ได้

การประชุมกรอบความริเริ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพโลก (FPGH) จะเริ่มด้วย ๒ การประชุมระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง ๗ ประเทศ คือ (๑) การประชุมอาหารเช้าสำหรับรัฐมนตรีต่างประเทศ (Ministerial Breakfast) ณ กรุงเจนีวา และ (๒) การประชุมอาหารเช้าสำหรับรัฐมนตรีต่างประเทศ (Ministerial Breakfast) ณ นครนิวยอร์ก โดยทั้ง ๒ การประชุมเป็นการประชุมกรอบเกี่ยวกับธีมที่ประธานในการประชุมนำเสนอ การดำเนินงาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์และนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางคณะผู้แทนถาวร ณ กรุงเจนีวา และคณะผู้แทนถาวร ณ นครนิวยอร์กที่รับผิดชอบในประเด็นสุขภาพและประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการรายงานกลับมาที่กระทรวงการต่างประเทศที่ประเทศไทย เพื่อช่วยกันพิจารณาท่าทีของไทยในการเจรจา รวมถึงประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจาก ๗ ประเทศสมาชิกมีที่ตั้งอยู่ในหลากหลายภูมิภาค ส่งผลให้แสดงถึงแนวคิดและความสนใจจากคนหลากหลายกลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ในกรอบหรือเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และแสดงถึงความพร้อมในการร่วมมือกันขับเคลื่อนเพื่อผลักดันสุขภาพและนโยบายการต่างประเทศ

หลังจากได้ร่างข้อมติที่ได้รับการเห็นชอบจาก ๗ ประเทศสมาชิก ก็จะมีการประชุมเพื่อหารือและเจรจาเกี่ยวกับร่างข้อมติดังกล่าวในห้วงการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (UNGA) เช่นกัน โดยจะมีการส่งร่างข้อมติให้ประเทศรัฐภาคีสหประชาชาติ เพื่อให้ประเทศรัฐภาคีรับรองร่างข้อมติดังกล่าว รวมถึงผลักดันให้มีการตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นสุขภาพหรือสาธารณสุขและนโยบายการต่างประเทศต่อไป

นอกจากนี้ กองการสังคมยังปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้แทนไทยในการประชุมอีกหลายเวทีที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมในกรอบองค์การสหประชาชาติ สิทธิมนุษยชน ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

รวมถึงปัญหาข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยและต่างประเทศ
เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศผ่านกลไกสหประชาชาติ

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

นางสาวแพรวพรรณ เหล่ามโนธรรม

คณะอักษรศาสตร์ หลักสูตรนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักศึกษาฝึกงานกรมองค์การระหว่างประเทศ

ระหว่างวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ – ๑ สิงหาคม ๒๕๖๘

อ้างอิง

กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมองค์การระหว่างประเทศ (2545) สืบค้นจาก

<https://image.mfa.go.th/mfa/0/mkKfL2iULZ>

กระบวนการบาห์ลี สืบค้นจาก <https://www.baliprocess.net/>

การประชุมคณะกรรมการบริหารของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR ExCom) สมัยที่ ๗๓ (2022) สืบค้นจาก <https://www.nsc.go.th/>

การประชุม HRC สืบค้นจาก <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/sessions>

อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศกรอบ Foreign Policy and Global Health Initiative (FPGH) ขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพที่ดี (2024) สืบค้นจาก <https://www.mfa.go.th/th/content/dg-inter-org-chairs-fpgh>

HRC Sessions สืบค้นจาก <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/sessions>